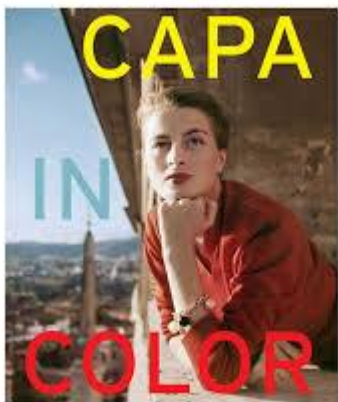

Spira Veronika: Capa in Color

(2015. június 9. – szeptember 20; Kurátor: Cynthia Young, az ICP kurátora, Robert Capa Archívum, New York)

(Miniesszék VI.)

2004-ig keveset tudtunk Capa színes fotóiról. Leghíresebb képei a spanyol polgárháborúról, a II. világháború olasz frontjáról, a normandiai partraszállásról, Párizs felszabadulásáról, az utolsó katona haláláról Lipcsében, fekete-fehérben komponált emberi helyzetek voltak. A háború utáni képei Izraelről, Oroszországról hasonlóan emblematikusak. És most váratlanul néhányukat

színesben is megismerhetjük, sőt azt is megérthetjük, hogy Capa korántsem gondolta, hogy világlátását egyedül a fekete-fehér fotó jelenítheti meg autentikusan.

A színes fotózást Capa már 1936-ban elkezdte, amikor a Kodak piacra dobta első színes filmjeit. 1938-ban vette meg az első Kodachrome-ját, és ezt követően mindig volt nála színes film is. Legtöbbször 3-4, illetve 5-6 fényképezőgéppel indult útnak, és ezek között mindig volt színes is, de csak a saját passziójára. A színes film ugyanis ekkor még nem volt alkalmas a fotózurnalizmus kiszolgálására. Előhívásuk nehézkes és hosszadalmas volt, közlésük túl drága volt. Ezek a nehézségek azonban nem akadályozták abban, hogy színesben is rögzítse témáit. Így a világháború számos hadszíntere, Anglia, Tunézia, Olaszország ma már színesben is láthatók.

Franciaországi bevetés előtt Angliában 1941.

A legkorábbi háborús képei azonban Kínában készültek a második japán-kínai háború idején Hankow-ban (Hankou) 1938-ban.

A kínaiak meghívására Gerda Taróval utaztak volna, hogy dokumentálják a japán légitámadásokat Vuhan tartományban. Indulásuk előtt azonban Taro halálos sérülést szenvedett fotózás közben a brunei fronton Madrid mellett. Temetése után Capa egyedül utazott Kínába.

Hankou elleni japán légitámadás után
1938. július 19.

Negyven évig érintetlenül álltak a színes fotók Capa hagyatékában. Öccse, Cornell, a hagyaték gondozója, maga is jó nevű fotós, úgy vélte, hogy az igazi Robert Capa a fekete-fehér fotók művésze. A színes képek ab ovo kommerszek, nem illenek a világhírű művész életművébe.

Szerencsére Cornell a halála előtt meggondolta magát, és bátyja születésének századik évfordulójára készülve (maga is a 90 felé közeledve) szabad utat engedett mint örökös a képek feldolgozására. Végül 4000 fotót mentett meg a digitális technika Robert Capa színes felvételeiből. A képek először könyv alakban jelentek meg 2004-ben, Capa születésének századik évfordulója alkalmából pedig kiállították őket a New York-i ICP fotóközpontban, a Robert Capa Archívumban. A képekből rendezett vándorkiállítás 120 színes felvétellel külföldön Budapesten mutatkozott be először.

Hemingway és Capa. Mont-Saint-Michel 1944. Normandia

A háború után, a 40-es évek második feléből jól ismertek Capa oroszországi és izraeli képei, amelyek John Steinbeck-kel, illetve Irwin Shaw-val közös könyvükben jelentek meg. Különös most színesben viszontlátni őket. Íme az izraeli képek:

Izrael, Haifa 1949-50

Új bevándorlók. Izrael, Haifa közelében, 1949.

És néhány az oroszországiak közül:

A Vörös téren

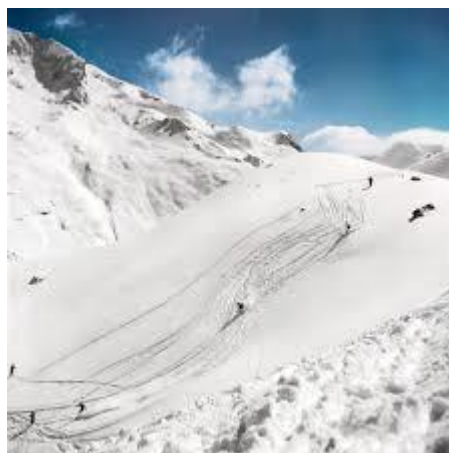
A Vörös tér a Vaszilij Blazsennij templommal

Hosszú sorok a Lenin Mauzóleum előtt

Az 50-es évek elejétől az Amerikában kibontakozó jólét már kedvez a színes magazinoknak. A szabadidő, az utazás, az elegáns síparadicsomok, a tengerparti üdülőhelyek, hírességek portréi, a divat keresett témák lettek. Capa színes fotói a svájci, osztrák és a francia Alpokban, a Riviérán, Biarritz-ban, Deauville-ban készültek, divatfotói Párizsban a Szajna-parton és a Vendôme téren.

A Life Magazine, a *Ladies' Home Journal*, az *Illustrated* vagy a *Holiday* ekkor már szívesen közölte ezeket a képeket. A színes technika már kifizetődött. Sőt, a színes képek váltak piacvezetővé.

Az Alpokban

Deauville 1951.

Biarritz, 1951.

A 40-es, 50-es évek fordulóján Capa számos fotót készített színészekről, Itáliában filmező sztárokról, Ingrid Bergmanról, Humphrey Bogarttól, Orson Wellesről. Ott volt, amikor Ava Gardner a *Meztlábass grófnő* forgatásán a száját rúzsosza az olaszországi Tivoliban, vagy amikor az *Afrikai kincseinek* két főszereplője, Humphrey Bogart és Jennifer Jones nevetgélve pihen a felvételek alatt. Megörökítette Ingrid Bergmant Roberto Rossellinivel és Luchino Viscontit Anna Magnanival.

Ava Gardner a Meztlábás grófnő forgatásán

Truman Capote és Jennifer Jones
a Beat the Devil forgatásán Olaszországban
1953. április

Humphrey Bogart és Peter Lorre, Olaszország, 1953

Ott volt a kamerájával, amikor Pablo Picasso a francia Riviérán a parti vízben játszott Claude nevű kisfiával.

Ellátogatott Idahoba Hemingway-hez, és lefotózta az író két fiával és Martha Gelhornnal, aki akkor a felesége volt. Capa mindkettőjüket jól ismerte Spanyolországból.

Hemingway a fiaival és Martha Gelhornnal. Idaho 1941

De készített színes felvételt az angol királynőről, II. Erzsébetről Londonban a Picadilly Circus-ön

A történet vége az indokínai harcmező, amelyet még sosem láttuk színesben. Az egyik képen pásztor, kisgyermek, libák, katonák, a másikon tágas zöld mező előretörő katonákkal. A fotós követi őket.

Indokína 1954. május

Ez a kiállítás utolsó képe. Különös zöldben látni ezt a rétet.

A látogatók elsétálnak mellette. Nincs semmi figyelemfelkeltő, semmi drámai rajta. Nem villan be számukra, hogy 1954. május 25-én Robert Capa itt lépett aknára, és halt meg. Ez az egyik utolsó fotó a gépében.

Egy vetítő és egy olvasóterem zárja a tárlatot. Végiglapozható a többkilós katalógus, és egy-egy példány Capa magyarul megjelent könyveiből.

Ha vásárolni akarsz, ballagj át a Mai Manó Házba. Nem találtak ugyanis az egész épületben egy zugot, egy pultot, ahol meg is lehetne venni őket. Nincs messze a Mai Manó. Magyarázd csak el egy külföldinek: Kisétálsz az Andrássy útig, átkelsz rajta, és a saroktól már csak néhány háznyit kell gyalogolnod. Felmész a lépcsőn, és máris vásárolhatsz.

Minden épkézláb múzeumban a bolt a tárlat kijáratnál van. Amíg friss az élmény, van vásárlási kedv. Nálunk: örülj, ha egyáltalán készült katalógus. De ez sem biztosíték semmire. Rendszerek jönnek, mennek, és te változatlanul azt hallod: még nem érkezett meg, sajnos, már elfogyott, hamarosan újranyomják.

Hunniában nincs új a nap alatt. Sunnyogás, morgolódás, a szekér pedig hol kátyúban vesztegel, hol halad. Mikor merre.